

Alle politiske partier fortviler over det økonomiske sluket norsk helsevesen er blitt. Hvert år øker helsebudsjettet betydelig, likevel skriker sykehusene om ytterligere økninger og gjeldsettergivelse. De private aktørene må tilbake, skriver **Trygve Kase**, spesialist i generell kirurgi, Ringvoll Klinikken.

Et usunt puslespill

DEBATT & INNLEGG

På mindre enn ti år er kostnadene til helse-Norge doblet. Vi bruker nå 200 milliarder kroner i året på helse. Utgiftene til helse øker mer enn bnp. Dette har ført til at Norge har verdens dyreste skattefinansierte helsevesen. Vi bruker nå mer enn 40.000 kroner per pasient per år. Sammenligner vi med Sverige, bruker vi 50 prosent mer per pasient. Norge kunne vært stolt av en slik økonomisk satsning, om det hadde gitt oss et bedre helsevesen. Dessverre finnes det ingen ros og ære for å sløse bort penger. Vi burde skamme oss.

Hvordan har helsevesenet kommet i denne situasjonen? Helsepersonell bruker pasientene som brekkstang i den økonomiske helsedebatten. Bevisst nevner lederne at barn, hjertesykke og kreftsyke blir taperne, og argumenterer med «medisinsk uforsvarlig», noe som åpner politikernes lommebok.

Legeforeningens representanter ved sykehusene forlanger at det er politikernes som må prioritere i helsekøen hvis man skal klare seg innenfor budsjetterte midler. De tillitsvalgte legene har glemt sin utdanning. Det er selvsagt ingen andre enn legene som skal og kan stå for den medisinske prioriteringen. Annet er ansvarsfraskrivelse.

70-80 prosent av helseforetakene kostnader er lønn. Opptelling i helseforetakene i 2007 avslørte at det var ansatt 1200 for mange leger i forhold til de gitte hjemler. Dette er kostbart når det ikke fører til økt behandling.

Den rødgrønne regjering har forlatt politikken til Stoltenberg I-regjeringen, som så hvilke grep som var nødvendige. Da kom uavhengige personer med styreverfaring inn i styrene, og man startet prosessen med å få økonomien under kontroll. Man slapp til private aktører som

skulle dynamisere den praktiske helsepolitikken. De private sykehusene viste at man kunne drive lønnsomt til tross for at man fikk mindre betalt enn de offentlige sykehusene. Det er tverrpolitisk enighet om at de private aktørene var årsaken til reduserte køer dengang. Men de to-tre siste årene er den private andelen blitt redusert fra 3,8 til 0,8 prosent. Politisk bestemt, men ikke bra for pasientene. Og helsekøene stiger naturligvis igjen. Antall pasienter som selv finansierer sine operasjoner er klart økende.

Det finnes ikke nok spesialister til å betjene alle våre sykehus i dag. Det finnes kirurgiske avdelinger hvor opp til tredjedeler av legene er vikarer. Denne gruppen leger vil alltid gjøre en dårligere jobb. Selv den gode kirurgen vil være dårligere når man er på «bortebane». I tillegg er vikaren dyrere, både i lønn og i drift.

Helsestyrene er igjen blitt politisert. Uavhengige næringslivsledere er ute. For eksempel i Helse Sør-Øst er kun 11 prosent av styremedlemmene fra næringslivet. Resten er politikere og helserelatert personell. Det sier seg selv at det her kan bli mange styremedlemmer med vikarierende argumenter. Styrene blir ineffektive og administrasjonen må ta

POLITISERT. Helsestyrene er igjen blitt politisert, skriver Trygve Kase.

beslutninger som burde vært tatt av kyndige i styrerommene.

Kan vi komme ut av denne situasjonen? Dette er et puslespill. Alle brikkene er der. Det er bare å legge dem på plass. Putt alle pasienter under samme paraply, og lag et samarbeid med de private kommersielle aktører. Det er helt uvesentlig hvem som gjør arbeidet, bare det blir gjort med god kvalitet.

De private aktørene gjennomfører en bedre logistikk og har på enkelte fagområder større produksjon enn helseforetakene. Dette gir kvalitetsløft til betydelig rimeligere pris. Man utfører kirurgien med langt mindre stab, noe som reduseres utgiftene.

Overlater man enklere pasientgrupper til de private, kan man redusere antall offentlige sykehus, kaste ut vikarene og la de gode, gjenværende legene utvikle seg innen den tunge

■ DYRT. Norge har ifølge artikkelforfatteren verdens dyreste skattefinansierte helsevesen. Foto: Gunnar Bløndal

kirurgien som virkelig krever erfaring og kompetanse. I dag bruker disse kirurgene for mye av sin tid på enkel kirurgi, og går glipp av denne erfaringen. En slik ansvarsdeling vil frigi betydelige midler som kunne gå til universitetssykehus og forskning. Det ville gitt stolte leger. For det er det ikke mange som er i dag.

Det er overordnede politiske avgjørelser som skal ligge i bunn for å få orden på vårt haltende helsevesen. Ikke penger. Vår politiske ledelse legger i dag rammer og setter krav på en slik måte at mange biter i puslespillet mangler. Regjeringen torpederer alle muligheter for å gjøre noe med situasjonen. Man har bestemt seg for å «fjerne» de private aktører, og samtidig opprettholde alle offentlige sykehus.

Jeg håper vi snart får en sentral politisk ledelse som ser dette paradokset, og lar forholdet til pasientene være viktigere enn forholdet til ideologi.

SE OGSÅ SIDE 8-9-10 →

Tøys om handlingsregelen

Finanskomiteens leder Reidar Sandal (Ap) hevder i et debattinnlegg i DN 19. mai at handlingsregelen vil utgjøre et samarbeidsproblem for ikke-sosialistiske partier. Jeg betrakter ikke dette som noe problem. Problemet er derimot statsbudsjettssystemet, som ikke skiller mellom kostnader og investeringer, og heller ikke har et langsiktig perspektiv, men kun ett år. Dette er en alvorlig svakhet som

SVAKHET. Problemet er statsbudsjettssystemet som ikke har et langsiktig perspektiv, skriver Ulf Leirstein.

hemmer fornuftig anvendelse av den norske statens enorme ressurser.

Det er liten tvil om at Norge burde investert i blant annet bedre veier til beste for arbeidstakere og næringsliv. Både Høyres Trond Helleland og flere Ap-politikere har sett denne svakheten, og har vært inne på tanken om å ta infrastrukturinvesteringer ut av statsbudsjettet (Aftenposten 16. oktober 2007). Dette gjaldt riktignok jernbaneinvesteringer, men prinsippet er det samme. Høyres leder Erna Solberg uttalte dessuten følgende til Dagbladet 26. februar 2007:

«I dagens situasjon mener jeg det er feil å bruke mer oljepenger, men dette kan også komme an på hva pengene brukes på. Det er ikke all pengebruk som skaper det samme presset i økonomien».

Frp har de siste årene sendt sine budsjetter til Statistisk sentralbyrå for gjennomgang. Hver gang har dette resultert i en indikasjon på at renten vil være lavere med Frps budsjettpropp enn med regjeringens. Jeg føler meg derfor trygg på at ikke-sosialistiske partier vil finne frem til en bedre samfunnsøkonomisk plattform enn dagens, dersom samarbeidsviljen er til stede.

Ulf Leirstein
finanspolitisk talsmann (Frp)

Private barnehager sikres finansiering

Dagens Næringsliv påstår i en leder 15. mai at regjeringens forslag om å avvike de øremerkede barnehagetilskuddene tyder på at en ser de private barnehagene som mindre verd enn kommunale.

Overgang fra øremerkede tilskudd til rammefinansiering har vært et tverrpolitisk ønske i 20 år, og det bør derfor ikke overraske noen at det foreslås gjennomført i 2011. Det kan heller ikke tolkes som mistro til private barnehager. Det er ingen

FEIL. Vi trenger både kommunale og private barnehager også i framtida, skriver Bård Vegar Solhjell.

grunn til at barnehager skal måtte legge ned som følge av dette lovforslaget. Tvert imot har regjeringen foreslått en plikt for kommunene til å finansiere de

private barnehagene som er etablert når øremerkingen opphører.

Loven vil også pålegge kommunene å sikre hensynet til forutsigbarhet og kvalitet i de private barnehagene. I tillegg kommer en lovfestet rett til barnehageplass som gjør det nødvendig for kommunene å ha full barnehagedekning. Fram til 2011 vil det fortsatt være øremerkede tilskudd, og kommunene vil få støtte til å fortsette å opprette nye plasser.

DN kan ikke ha lest forslaget godt nok når avisen hevder at regjeringen hindrer konkurranse fra private aktører. Denne SV-statsråden pålegger faktisk norske kommuner å finansiere private barnehagetilbud, ikke det motsatte. Det gjør jeg fordi barnehage er et fantastisk tilbud til foreldre og barn, og fordi vi trenger både kommunale og private barnehager også i framtida.

Bård Vegar Solhjell (SV),
kunnskapsminister

DN 19. mai.